

KS. JAROSŁAW M. POPŁAWSKI

MODLITWA INSPIROWANA I OŻYWIANA DARAMI DUCHA ŚWIĘTEGO

PRAYER INSPIRED AND REVIVED BY THE GIFTS OF THE HOLY SPIRIT

A b s t r a c t. It was already in his Apostolic Letter that Pope John Paul II appealed to the faithful to discover the presence of the Holy Spirit both in the holy sacraments and through the various charismata, tasks and services to the faithful for the sake of the Church. This appeal was reminded about in the Letter of the Congregation for The Doctrine of the Faith *Iuvenescit Ecclesia* approved by Pope Francis. This article raises the issue of Christian prayer inspired by the Holy Spirit, its integrating role due to the power of the Holy Spirit and the relation between the prayer and the gifts of the Holy Spirit. It should be noted that there is a growth in the awareness and recognition of multiple actions of the Holy Spirit in the Church and the charismatic gifts through which people of God can fulfil their mission. The Holy Spirit is the source of every gift that comes from God in the order of creation.

Key words: prayer; charisma; gifts of the Holy Spirit; mission of the Church; holy sacraments.

Na progu trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa Ojciec Święty Jan Paweł II w liście apostolskim *Tertio millennio adveniente* podkreślił, że jednym z najważniejszych zadań przygotowywanego Jubileuszu jest „ponowne odkrycie Ducha Świętego, który działa w Kościele, jak i za pośrednictwem licznych charyzmatów, zadań i posług przez Niego wzbudzanych dla dobra Kościoła”¹. W encyklice *Dominum et Vivificantem*, jak też w katechezach środowych,

Ks. prof. dr hab. JAROSŁAW M. POPŁAWSKI – Kierownik Katedry Historii Duchowości w Instytucie Teologii Duchowości KUL, Al. Raławickie 14; 20-950 Lublin; adres do korespondencji: skr. poczt. 34, 20-042 Lublin 9; e-mail: jaropopl@kul.lublin.pl

¹ JAN PAWEŁ II, List apostolski *Tertio millennio adveniente* 45 (dalej: TMA), w: *Wybór Listów Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, Wydawnictwo św. Stanisława B.M. Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 1997, s. 197.

w których wyjaśniał *Credo* Kościoła, podał papież wiele myśli związanych z obecnością, działaniem i darami Ducha Świętego². Podobne refleksje odkrywamy w licznych wypowiedziach pap. Benedykta XVI i pap. Franciszka. Uczy o tym również List Kongregacji Nauki Wiary *Iuvenescit Ecclesia*, zaprobowany przez pap. Franciszka z 15 maja 2016 roku³.

1. DUCH ŚWIĘTY SPRAWCĄ MODLITWY CHRZEŚCIJANINA

W encyklice *Dominum et Vivificantem* św. Jan Paweł II zauważył, że „poprzez swój obraz i podobieństwo” od samego początku Trójjedyny Bóg w Duchu Świętym udziela się człowiekowi. Pod działaniem „tego samego Ducha człowiek, a przez człowieka świat stworzony, odkupiony przez Chrystusa przybliża się do swoich ostatecznych przeznaczeń w Bogu” (DeV, 64)⁴. Dzięki wewnętrznemu obcowaniu z Bogiem w Duchu Świętym człowiek pojmuje siebie i swoje człowieczeństwo na „nowy sposób”, wskutek czego możliwym się staje pełne urzeczywistnienie „obrazu i podobieństwa” Bożego w człowieku.

Podkreślić trzeba, że Bóg w Trójcy Jedyny, który sam w sobie „bytuje na sposób międzyosobowego daru, udzielając się w Duchu Świętym jako Dar człowiekowi, przetwarza świat ludzki od wewnątrz, od wnętrza serc i sumień”. Na tej drodze, jak zaznacza papież, „cały ów świat, uczestnicząc w tym darze Bożym staje się zarazem coraz bardziej ludzki. A równocześnie dojrzewa w nim poprzez serca i sumienia ludzi to królestwo, w którym ostatecznie Bóg będzie wszystkim we wszystkich; jako Dar i Miłość. Dar i Miłość – to odwieczna moc samootwarcia się Trójjedynego Boga na człowieka i świat w Duchu Świętym” (DeV, 59)⁵.

Prowadzony mocą Ducha Świętego człowiek włącza się w tę ekonomię Bożego działania, by stać się uczestnikiem Bożego życia łaski. Zostaje ono zapoczątkowane w wydarzeniu chrztu świętego, będącego wyrazem działania Ducha Świętego, który w sakramencie bierzmowania wyposaża człowieka

² Por. JAN PAWEŁ II, Encyklika *Dominum et Vivificantem*, 1, (dalej: DeV), w: *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, Wydawnictwo św. Stanisława B.M. Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 1996, s. 189.

³ List *Iuvenescit Ecclesia*, 1; tekst zaczerpnięty ze strony Episkopatu Polski: [www.http://episkopat.pl/relacja-miedzy-darami-hierarchicznymi-a-charyzmatycznymi-list-kongregacji-nauki-wiary/](http://www.episkopat.pl/relacja-miedzy-darami-hierarchicznymi-a-charyzmatycznymi-list-kongregacji-nauki-wiary/) (31.01.2018).

⁴ *Encykliki*, s. 250.

⁵ Tamże, s. 244.

w pełnię swych darów. Wiadomo, że w Bożej ekonomii Duch Święty jest darem dla Syna, który w tajemnicy Wcielenia wszedł w ludzkie dzieje jako wypełnienie mesjańskich zapowiedzi. Nową erę historii zbawienia rozpoczął namaszczone Duchem Świętym Mesjasz – Zbawiciel, na którym – zgodnie z zapowiedzią Izajasza – spoczął Duch Pański, toteż sam Chrystus wyznaje: „Duch Pański spoczywa na Mnie, ponieważ Mnie namaścił i posłał Mnie” (Łk 4,18)⁶. Tak więc trynitarna teofania nad Jordanem odkrywa prawdę o Jezusie Chrystusie Umiłowanym Synu Ojca, namaszczonym Duchem Świętym. Jednakże czasem nowego przyjscia Ducha Pocieszyciela były wydarzenia paschalne, przez które w nowy sposób udziela się człowiekowi Trójjedyny Bóg w Duchu Świętym za sprawą Jezusa Chrystusa. W Wieczerniku jerozolimskim zebrani Apostołowie otrzymali Ducha Świętego, by kontynuować Chrystusowe dzieło: „Jak Ojciec Mnie posłał, tak i Ja was posyłam”. A po tych słowach powiedział: „Weźmijcie Ducha Świętego” (J 20,21-22). Duch Święty został posłany, aby wszyscy wierzący mieli dostęp w jednym Duchu do Ojca: „I wszyscy zostali napełnieni Duchem Świętym i zaczęli mówić obcymi językami, tak jak im Duch pozwalał mówić” (Dz 2,4)⁷.

Szczególnym przejawem obecności i działania Ducha Świętego w człowieku jest modlitwa. Wzorcową dla chrześcijanina jest przede wszystkim modlitwa Jezusa, czy to na pustyni i w innych miejscach odosobnienia, na górze, Jego modlitewne rozradowanie się w Duchu Świętym, modlitwa w wieczerniku i w Ogrodzie Oliwnym. Przed swą męką Jezus wyrzuca Apostołom, że nie mogli z Nim czuwać nawet jednej godziny, a zachęcając do modlitwy obiecuje zesłanie Ducha Świętego, który ich „wszystkiego nauczy”, a więc także modlitwy (por. Łk 12,12; J 14,26). Maryja w momencie zwiastowania usłyszała słowa Anioła: „Duch Święty zstąpi na Ciebie i moc Najwyższego osłoni Cię” (Łk 1,35). Ta obecność Ducha Świętego w Matce Pana jest źródłem Jej czynu, odwiedzin Elżbiety, którą napełni również Duch Święty, skoro wypowiedzie ona modlitwę uwielbienia: „Błogosławiony jest owoc Twojego łona” (Łk 1,42). Jednocześnie też Elżbieta wypowiada pod wpływem działania Ducha Świętego modlitewne wyznanie wiary w Chrystusa jako Pana: „A skądże mi to, że matka mojego Pana przychodzi do mnie?” (Łk 1,43). Apostoł Paweł stwierdza bowiem, że nikt „nie może powiedzieć bez pomocy Ducha Świętego: Panem jest Jezus” (1Kor 12,3). W scenie nawiedzenia Elżbiety przez Maryję dostrzegamy działanie łaski wiary obydwu niewiast.

⁶ Por. M. CISŁO, *Pneumagogiczny wymiar modlitwy*, w: *In Christo Redemptore*, Wydawnictwo „Gaudium”, Lublin 2001, s. 80.

⁷ Tamże, s. 81. Por. *Iuvenescit Ecclesia*, 11.

W swoim świadectwie Elżbieta odwołuje się do wiary Maryi, której wiara, wsparta wypowiedzią matki Jana Chrzciciela, rodzi *Magnificat*, modlitwę uwielbienia Pana⁸.

Na kartach Ewangelii odnajdujemy także inne osoby, które pod wpływem działającego Ducha Świętego wypowiadały słowa modlitwy, wielbiące Boga. Wymienić tu można Zachariasza, Jana Chrzciciela i starca Symeona.

Ewangelista zauważa, że Zachariasz „napęczniony Duchem Świętym” wielbił Boga: „Niech będzie uwielbiony Pan, Bóg Izraela” (Łk 1,67), a św. Jan Chrzciciel jeszcze w łonie swej matki „napęczniony Duchem Świętym, wyznaje swą wiarę w Boską godność Jezusa Chrystusa, gdy mówi: „Oto Baranek Boży, który gładzi grzech świata” (Łk 1,29) oraz: „On jest Synem Bożym” (J 1,34); była to jego modlitwa w Duchu Świętym, wypowiedziana pod wpływem łaski wiary. Wiedziony łaską Ducha, który „spoczął na nim”, starzec Symeon, człowiek sprawiedliwy i pobożny, rozpoznał w małym Dziecięciu Mesjasza – zbawienie Izraela i wypowiedział słowa modlitwy wielbiące Boga (por. Łk 2,28 nn.). To doświadczenie darów Ducha Świętego, które stało się udziałem zarówno Maryi i Elżbiety, jak też Zachariasza, Jana Chrzciciela i Symeona, ma swą historiozbawczą kontynuację w życiu Kościoła w ciągu wieków. Słusznie więc List Kongregacji Nauki Wiary *Iuvenescit Ecclesia* (1) zauważa, że dzięki darom charyzmatycznym w każdym czasie uobecniany jest Lud Boży, aby mógł „wypełnić swą misję”. Misja Jezusa Chrystusa sama w sobie implikuje działanie Ducha Świętego, na co zwrócił uwagę św. Jan Paweł II w encyklice *Dominum et Vivificantem*, a rozwinął pap. Benedykt XVI w adhortacji apostolskiej *Sacramentum caritatis*. List apostolski wskazuje natomiast na działanie Parakleta w dziele stworzenia (por. Rdz 1,2) i Jego obecność „w całej egzystencji Słowa Wcielonego”. Dzięki temu po swym zmartwychwstaniu Jezus Chrystus mógł tchnąć Ducha Świętego (por. J 20,22), wskutek czego Apostołowie mogli uczestniczyć w Jego misji (por. J 20,21). Potem Duch Święty pouczał o wszystkim uczniów i przypominał wszystko, co Chrystus im powiedział (por. J 14,26), gdyż to On jako Duch Prawdy (por. J 15,26) miał doprowadzić ich do całej prawdy (por. J 16,13). Zstępując na nich, zebranych z Maryją na modlitwie w dzień Pięćdziesiątnicy (por. Dz 2,1-4), Duch Święty pobudził ich do przepowiadania wszystkim ludziom Dobrej Nowiny⁹. Jezus bowiem wiązał zawsze spełnienie swej misji z zesłaniem Du-

⁸ Por. M. CISŁO, *Pneumatyczny wymiar modlitwy*, s. 81. Por. także H. MÜHLEN, *Odnowa w Duchu Świętym*, t. 2, Kraków 1982, s. 123; J.M. POPLAWSKI, *Magnificat – modlitwa Maryi*, w: *Homo orans*, t. 1, Lublin 2000, s. 161-171.

⁹ *Iuvenescit Ecclesia*, 11. Por. BENEDYKT XVI, Adhortacja apostolska *Sacramentum caritatis*, 12.

cha Świętego na wspólnotę wierzących (por. J 7,39; 14,26; 15,26; 20,22). Dlatego też i Sobór Watykański II głosi, że „Duch Święty działał już na świecie, zanim jeszcze Chrystus został uwielbiony. W dniu jednak Zielonych Świąt zstąpił na uczniów, aby pozostać z nimi na zawsze”¹⁰. Można mówić, że od tam Duch Święty „mieszka w Kościele”, jak też w sercach wierzących, rozlewając miłość i dając na modlitwie świadectwo przybrania za synów, zgodnie ze słowami Apostoła Pawła: „Na dowód tego, że jesteście synami, Bóg wysłał do serc waszych Ducha Syna swego, który woła «Abba, Ojcze!»” (Ga 4,6). Tenże Duch, będąc Pocieszycielem, budzi w człowieku radość i pokój. Przynależność do Chrystusowego Kościoła, przeżywana w sposób autentyczny i świadomy, sprawia, że wierni oddają cześć Bogu przez Chrystusa w Duchu Świętym. W liturgii Kościoła każdy może doświadczyć wielorakiej łaski Bożej, bowiem – jak mówi Apostoł Piotr – „Duch chwały, Boży Duch na was spoczywa” (1 P 4,14). Dzięki temu możemy uczestniczyć we wspólnym słuchaniu słowa Bożego, w modlitwie i sprawowaniu sakramentów¹¹.

2. INTEGRUJĄCA ROLA MODLITWY W DUCHU ŚWIĘTYM

Duch Święty przejawia swą ożywiającą obecność w szczególny sposób w modlitwie. Nic dziwnego, iż Jan Paweł II zauważył, że „gdziekolwiek ktoś modli się na świecie, tam jest Duch Święty, ożywcze tchnienie modlitwy” (DeV, 65)¹². Apostoł Paweł napisał: „Podobnie także Duch przychodzi z pomocą naszej słabości. Gdy bowiem nie umiemy się modlić tak, jak trzeba, sam Duch przyczynia się za nami w błaganiach, których nie można wyrazić słowami. Ten zaś, który przenika serca, zna zamiar Ducha, wie, że przyczynia się za świętymi zgodnie z wolą Bożą” (Rz 8,26-27). Wynika stąd, że wszelka modlitwa rodzi się w swej najbardziej pierwotnej formie z działania Ducha Świętego, Jego boskiego tchnienia, poprzez które Bóg w Trójcy Jedyny udziela się człowiekowi, tak jak na początku stworzenia przez swój „obraz i podobieństwo”, i gdy nadeszła „pełnia czasów” – w Osobie Jezusa Chrystusa.

Toteż Jan Paweł II zaznacza, że podobnie jak szeroko „rozprzestrzenia się modlitwa na całym okręgu ziemi w przeszłości, teraźniejszości i przyszłości, tak rozległa jest obecność i działanie Ducha Świętego, który tchnie modlitwę w serce człowieka w całej niezmierzonej gamie różnych sytuacji i warunków,

¹⁰ Dekret o działalności misyjnej Kościoła *Ad gentes divinitus*, 4.

¹¹ Por. M. CISŁO, *Pneumatyczny wymiar modlitwy*, s. 83.

¹² *Encykliki*, s. 251.

raz sprzyjających, raz przeciwnych życiu duchowemu i religijnemu”. Dzięki temu można mówić, że „Duch Święty jest darem, który przychodzi do serca ludzkiego wraz z modlitwą”, objawiając się „przede wszystkim jako Dar, przychodzi bowiem z pomocą naszej słabości”. Przywołana tu encyklika papieska zaznacza, że Duch Święty jest Sprawcą naszej modlitwy, wewnętrznie prowadzi na modlitwie, uzupełnia ludzkie niedoskonałości i braki, co więcej „jest On obecny w naszej modlitwie i nadaje ludzkiej czynności modlenia się boski wymiar”¹³. Papież uważa, że czasy obecne zbliżają wielu ludzi do Ducha Świętego wskutek powrotu do modlitwy. Mówiąc o Maryi, która wraz z Apostołami trwała na modlitwie w oczekiwaniu na zesłanie Ducha Świętego, Jan Paweł II zaznacza, że obecnie sam Duch Święty „przyczynia się za nami”, to On modli się wspólnie „z Kościołem i w Kościele”¹⁴.

Podkreślić trzeba, że Duch Święty nadaje naszej ludzkiej czynności modlenia się boski wymiar. Dzięki temu można mówić, że duchowo Kościół obecny jest w jerozolimskim Wieczerniku, trwając na modlitwie, podobnie jak Apostołowie, którzy trwali w niej wraz z Maryją. To trwanie z Maryją, która była napełniona Duchem Świętym, „włącza się” w tajemnicę Chrystusowego Kościoła, który naśladowując miłość i świętość Bożej Rodzicielki, sam staje się matką (por. DeV, 66)¹⁵.

Nie ulega wątpliwości, że dziełem Ducha Świętego, przenikającego „głębie samego Boga”, jest modlitwa kontemplacyjna. Duch Święty daje bowiem wgląd w to, „czego ani oko nie widziało, ani ucho nie słyszało, ani serce człowieka nie zdołało pojąć, jak wielkie rzeczy przygotował Bóg tym, którzy Go miłują [...], nam zaś objawił to Bóg przez Ducha” (1 Kor 2,9-10). Zdarzyć się może przeżywanie przez nas „ciemnej nocy” ducha na modlitwie. I w tych sytuacjach powinniśmy być solidarni z Chrystusem cierpiącym w osamotnieniu, który „z głośnym wołaniem i płaczem za dni ciała swego zanosił gorące prośby i błagania do Tego, który mógł Go wybawić od śmierci i został wysłuchany dzięki swej uległości” (Hbr 5,7). W takich momentach należy otworzyć się na przyjście Ducha Świętego i w pokorze serca oczekiwać na Jego działanie.

Jeśli bowiem Duch Święty wspomaga w modlitwie i umacnia w człowieku nadzieję, to tym samym wspomaga w modlitwie indywidualnej i wspólnotowej,

¹³ Tamże.

¹⁴ *Encykliki*, s. 252. W tym kontekście szczególną rolę i znaczenie odgrywa zwłaszcza modlitwa prezbitera inspirowana i ożywiana przez działanie Ducha Świętego. Por. J.M. POPLAWSKI, *Duch Święty sprawcą modlitwy prezbitera*, „Dobry Pasterz”, z. 27 [Zielona Góra] 2002, s. 138-145.

¹⁵ Por. KK 64.

stając się głównym inspiratorem i inicjatorem modlitwy. Oświecając człowieka, Duch Święty staje się jego wielkim Doradcą. Zwrócił na to uwagę Sobór Watykański II, wskazując, że jedność Ciała Chrystusa oparta jest na działaniu Ducha, a zagwarantowana przez apostołską posługę we wzajemnej miłości (por. 1 Kor 13,1-8)¹⁶. To Duch Święty uobecnia w Kościele we wszystkich epokach i miejscach jedyne objawienie przyniesione ludziom przez Chrystusa dla dobra każdego: „Pocieszyciel, Duch Święty, którego Ojciec pośle w moim imieniu, On was wszystkiego nauczy i przypomni wam wszystko, co Ja wam powiedziałem” (J 14,26). Duch Święty powadze apostołskiej poddaje także charyzmatyków (por. 1 Kor 14), wzywając wszystkich do wzajemnej miłości¹⁷. Kongregacja Nauki Wiary przypomina, że dary hierarchiczne i charyzmatyczne powiązane są ścisłymi więzami, bowiem są darami jednego Boga, Ducha Świętego i Chrystusa, przyczyniającymi się do budowania Kościoła. Ten bowiem, kto obdarzony został darem hierarchicznym w strukturze Kościoła, ten ma też obowiązek zatroszczenia się o dobre rozeznanie charyzmatów, które są darami Ducha Świętego i to On udziela ich każdemu tak, jak chce (por. 1 Kor 12,11). Dzieje Kościoła świadczą dobitnie o różnorodności działania Ducha Świętego, dzięki któremu Kościół, zbudowany „na fundamencie apostołów i proroków, gdzie kamieniem węgielnym jest sam Jezus Chrystus” (Ef 2,20), pełni w świecie swą misję¹⁸. Owocność tej misji uzależniona jest nie tylko od samych ewangelizatorów, ale również, a może przede wszystkim, od modlitwy, wzbudzonej przez Ducha Świętego.

3. MODLITWA A DARY DUCHA ŚWIĘTEGO

Modlitwa jest jednym z podstawowych przejawów życia duchowego, a przy tym środkiem wzrostu komunii z Bogiem. W sensie ontologicznym podstawy modlitwy stanowią: łaska uświęcająca, cnoty wlane i dary Ducha Świętego. Stan łaski pozwala w przyjaźni stanąć przed Bogiem, a praktyka modlitwy umożliwia wzrost w łasce. U podstaw naszej modlitwy jest Duch Święty, który dzięki Paschalnemu Misterium umożliwia człowiekowi dialog z Ojcem. *Katechizm* mówi, że „Duch Święty, jednocząc nas przez wiarę i chrzest z męką i zmartwychwstaniem Chrystusa, czyni nas uczestnikami swojego życia”¹⁹. Jednocześnie też autorzy *Katechizmu* zaznaczają, że z ła-

¹⁶ Por. KK 37.

¹⁷ Por. KK 7; por. także TMA 44.

¹⁸ *Iuvenescit Ecclesia*, 8.

¹⁹ KKK 2017.

ską uświęcającą związane są łaski sakramentalne i aktualne oraz charyzmaty²⁰. Teologowie uważają, że do każdego nadprzyrodzonego czynu nieodzowna jest odpowiednia łaska. Apostoł Paweł mówi, że „Duch przychodzi z pomocą naszej słabości. Gdy bowiem nie umiemy się modlić tak, jak trzeba, sam Duch przyczynia się za nami w błaganiach, których nie można wyrazić słowami” (Rz 8,26). Św. Tomasz z Akwinu uważał, że w tym tekście chodzi o to, że Duch Święty jest pierwszą przyczyną naszej modlitwy²¹. Wynika stąd, że sama modlitwa jest łaską, ale możliwe są też łaski szczególne, których Bóg może udzielić ludziom modlącym się. Ważna jest tu kolejna uwaga, którą podsuwają autorzy *Katechizmu*, że łaska „należąc do porządku nadprzyrodzonego, wymyka się naszemu doświadczeniu i może być poznana jedynie przez wiarę”²². W każdym bądź razie otrzymujemy od Boga nie tylko łaskę uświęcającą jako fundament modlitwy, ale też aktualną moc do jej praktyki; oczywiście łaska dotyczy całości życia duchowego człowieka, a nie tylko modlitwy. Natomiast prymat Bożego działania w życiu duchowym, a zwłaszcza na modlitwie, należy do podstawowych praw duchowości chrześcijańskiej. Z kolei sakramenty święte dają tytuł do ustawicznej pomocy Bożej w formie łaski, która jest właściwa danemu sakramentowi, łaski pobudzającej do działania w różnych sytuacjach życiowych²³.

Katechizm wymienia też charyzmaty Ducha Świętego, które są ukierunkowane „na łaskę uświęcającą i mają na celu dobro wspólne Kościoła”²⁴. Umożliwiają one prowadzenie życia modlitwy w ścisłym powiązaniu z osobistym powołaniem charyzmatycznym, pozwalającym lepiej budować Chrystusowy Kościół. Dzięki temu charyzmaty te stanowią pewną formę dla konkretnej służby w Kościele, jak też środowisko modlitwy, bowiem każdy człowiek ma określone zadanie w życiu Kościoła, np. jako małżonek, prezbiter czy osoba konsekrowana. Od charyzmatu zależy, jakiego rodzaju pomocy udzieli mu Duch Święty. Z kolei łaski te stanowią wewnętrzną moc modlitwy danej osoby. Dostrzegamy tu ścisły związek modlitwy z darami i działaniem Ducha Świętego.

Czym jednak są dary Ducha Świętego? Autorzy *Katechizmu* określają je jako „trwałe dyspozycje, które czynią człowieka uległym, by iść za poruszeniami Ducha Świętego”²⁵. Na kilka wieków przedtem św. Tomasz z Akwinu

²⁰ KKK 2003.

²¹ STh II-II, 183, 10 ad 2.

²² KKK 2005.

²³ Por. J. GOGOLA, *Od objawienia do zjednoczenia*, Wydawnictwo Karmelitów Bosych, Kraków 2005, s. 105.

²⁴ KKK 2003.

²⁵ KKK 1830.

uczył, że dary te są sprawnościami „doskonalącymi człowieka w chętnym słuchaniu Ducha Świętego”²⁶, albo też, że zostały nam dane od Boga „w odniesieniu do Jego poruszeń, by usprawniały nas w ten sposób, abyśmy dobrze postępowali za Jego natchnieniem”²⁷.

Już na chrzcie świętym zostaliśmy wyposażeni w dary nadprzyrodzone, a więc łaskę uświęcającą, cnoty wlane i dary Ducha Świętego. Największym spośród tych darów jest jednak sam Duch Święty, Dawca darów. Przypomina o tym także Sobór Watykański II²⁸ i pap. Jan Paweł II (DeV, 10)²⁹. To dzięki obecności i działaniu w nas Ducha Świętego może się stać On duchowym Nauczycielem modlitwy chrześcijanina³⁰. Jego działanie poprzez natchnienia obejmuje nasz umysł i wolę. Duch Święty oświeca nasz rozum, by człowiek mógł rozpoznać drogę zbawienia, ale jednocześnie też pobudza naszą wolę do pełnienia miłości i chodzenia rozpoznaną drogą. Szczególnym „miejszem” działania Ducha Świętego jest modlitwa, będąca dialogiem z Trójcą Świętą za pośrednictwem Chrystusa i w mocy Ducha Świętego³¹. Tenże Duch Święty przez Chrystusa prowadzi nas do Ojca (por. Ef 2,18), dzięki czemu pogłębia się i odradza komunია z Bogiem.

Działanie Ducha Świętego w modlitwie wyraża się w tym, że łączy On nasze modlitwy z modlitwą Jezusa Chrystusa, dając nam nadzieję w moc otrzymania tego, o co prosimy, a przy tym objawia Bożą tajemnicę i jednoczy głosy poszczególnych ludzi w modlitwie całego Kościoła³². Duch Święty zaradza naszej ograniczoności wobec Boga, z którym umożliwia dialog (por. Rz 8,26). Bez działania Ducha Świętego nasza modlitwa byłaby pozbawiona mocy Chrystusa (por. Rz 8,1), a więc nie byłaby chrześcijańska. To Duch Święty jest sprawcą naszego usynowienia, skoro Apostoł Paweł napisał: „Na dowód tego, że jesteście synami, Bóg wysłał do serc naszych Ducha Syna swego, który woła: Abba, Ojcze!” (Ga 4,6). Na innym miejscu Paweł zaznacza: „Nie otrzymaliście przecież ducha niewoli, by się znowu pogрузić w bojaźni, ale otrzymaliście ducha przybrania za synów, w którym możemy wołać: Abba, Ojcze!” (Rz 8,15). Boże synostwo pociąga za sobą odpowiednią

²⁶ STh I-II, 68, 3.

²⁷ STh I-II, 68, 1.

²⁸ KK, 4.

²⁹ *Encykliki*, s. 196.

³⁰ Por. KKK 1995.

³¹ Por. J. GOGOLA, *Od objawienia do zjednoczenia*, s. 109.

³² Por. T. ŠPIDLIK, *La preghiera secondo la tradizione dell'Oriente cristiano*, Roma 2002, s. 69.

relację do Boga, a więc synowską uległość, zaufanie i posłuszeństwo³³. Nic dziwnego, że Kongregacja Nauki Wiary wyraża swe zadowolenie ze wzrostu świadomości wielorakiego działania Ducha Świętego w Kościele i obecności darów charyzmatycznych, dzięki którym Lud Boży może wypełniać swoje posłannictwo³⁴. Duch Święty jest bowiem źródłem wszelkiego obdarowania, które pochodzi od Boga w porządku stworzenia i odkupienia.

Końcowy fragment Listu Kongregacji Nauki Wiary odwołuje się do sceny zesłania Ducha Świętego na Matkę Najświętszą i Apostołów modlących się w Wieczerniku Zielonych Świąt. List zwraca uwagę na fakt doskonałego przyjęcia i wykorzystania przez Maryję wszystkich łask, jakie stały się Jej udziałem dzięki Trójcy Przenajświętszej. Jej szczególną łaską było Boże macierzyństwo. My wszyscy powinniśmy podziwiać i naśladować wspaniałe posłuszeństwo Maryi Duchowi Świętemu i Jej pokorę, a także zawierzenie Bogu. Potrzeba zatem wzywać Maryję, aby pomagała w głoszeniu wszystkim orędzia zbawienia i aby nowi uczniowie mogli być dobrymi ewangelizatorami³⁵. Chodzi tu o to, by dzięki orędownictwu Maryi i przy Jej pomocy, charyzmaty – tak obficie udzielane przez Ducha Świętego – były przyjmowane przez wiernych w duchu posłuszeństwa i dla dobra Kościoła i świata.

BIBLIOGRAFIA

- JAN PAWEŁ II, Encyklika *Dominum et Vivificantem*, 1986, w: Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II, t. I, Wydawnictwo św. Stanisława B.M. Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 1996, s. 187-256.
- JAN PAWEŁ II, List apostolski *Tertio millennio adveniente*, 1994, w: Wybór Listów Ojca Świętego Jana Pawła II, t. I, Wydawnictwo św. Stanisława B.M. Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 1997, s. 167-205.
- JAN PAWEŁ II, *Wierzę w Ducha Świętego Pana i Ożywiciela*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 1992.
- BENEDYKT XVI, Adhortacja apostolska *Sacramentum caritatis*, 2007, Wydawnictwo św. Stanisława B.M. Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 2007.
- List Kongregacji Nauki Wiary *Iuvenescit Ecclesia*, Rzym 2016. Tekst zaczerpnięty ze strony Episkopatu Polski: [www.http://episkopat.pl/relacja-miedzy-darami-hierarchicznymi-a-charyzmatycznymi-list-kongregacji-nauki-wiary/](http://episkopat.pl/relacja-miedzy-darami-hierarchicznymi-a-charyzmatycznymi-list-kongregacji-nauki-wiary/) (31.01.2018).
- SOBÓR WATYKAŃSKI II, Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*, Wydawnictwo Pallottinum, Poznań 2002, s. 104-163.
- Katechizm Kościoła Katolickiego, Wydawnictwo Pallottinum, Poznań 1994.

³³ Por. J. GOGOLA, *Od objawienia do zjednoczenia*, s. 110.

³⁴ *Iuvenescit Ecclesia*, 1.

³⁵ Por. *Iuvenescit Ecclesia*, 24.

- CISŁO M., Pneumahagijny wymiar modlitwy, w: *In Cristo Redemptore*, Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej „Gaudium”, Lublin 2001, s. 73-88.
- CONGAR Y., Wierzę w Ducha Świętego, t. 2, Wydawnictwo PROMIC, Warszawa 1995.
- GARRIGOU-LAGRANGE, Trzy okresy życia wewnętrznego, Wydawnictwo Ojców Franciszkanów, Niepokalanów 1998.
- GOGOLA J.W., Od objawienia do zjednoczenia, Wydawnictwo Karmelitów Bosych, Kraków 2005.
- KUDASIEWICZ J., Odkrywać Ducha Świętego, Wydawnictwo „Jedność”, Kielce 1998.
- LAURENTIN R., Nieznany Duch Święty. Odkrywanie Jego doświadczenia i Jego Osoby, Wydawnictwo Znak, Kraków 1998.
- MISIUREK J., Charyzmatyczny wymiar życia konsekrowanego, „Życie Konsekrowane” 17(1998), z. 1, s. 24-28.
- MISIUREK J., Wiara i sakramenty w życiu duchowym, Edycja Św. Pawła, Częstochowa 2013.
- MÜHLEN H., Odnowa w Duchu Świętym I-II, Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, Kraków 1985.
- „Niech zstąpi Duch Twój” (Homo meditans, t. XX), red. J. Misiurek, TN KUL, Lublin 1999.
- POPLAWSKI J.M., Obecność i misja Ducha Świętego w Kościele, „Życie Konsekrowane” 17(1998), z. 1, s. 9-12.
- POPLAWSKI J.M., Magnificat – modlitwa Maryi, w: Homo orans, t. 1, red. J. Misiurek, J.M. Popławski, Lublin 2000, s. 161-171.
- POPLAWSKI J.M., Duch Święty sprawcą modlitwy prezbitera, „Dobry Pasterz”, z. 27 [Zielona Góra] 2002, s. 138-145.
- SULLIVAN F.A., Charyzmaty i Odnowa Charyzmatyczna. Studium biblijne i teologiczne, Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej, Warszawa 1986.
- ŠPIDLIK T., La preghiera secondo la tradizione dell’Oriente cristiano, Roma 2002.
- TOMASZ Z AKWINU, Summa teologiczna, przeł. S. Belch i in., Londyn 1962-1986.
- WARZESZAK J., Pneumatologia współczesna, Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2009.

MODLITWA INSPIROWANA I OŻYWIANA DARAMI DUCHA ŚWIĘTEGO

S t r e s z c z e n i e

Już papież Jan Paweł II w Liście apostolskim *Tertio millennio adveniente* wzywał wiernych do odkrywania obecności Ducha Świętego zarówno w sakramentach świętych, jak i za pośrednictwem licznych charyzmatów, zadań i posług udzielonych wiernym dla dobra Kościoła. Zadanie takie przypomniiał List Kongregacji Nauki Wiary, zaaprobowany przez papieża Franciszka *Iuvenescit Ecclesia*. Artykuł porusza zagadnienie modlitwy chrześcijańskiej wzbudzonej przez Ducha Świętego, jej rolę integrującą dzięki mocy Ducha Świętego, a także relację między modlitwą a darami Ducha Świętego. Należy zauważyć wzrost świadomości wielorakiego działania Ducha Świętego w Kościele i darów charyzmatycznych, dzięki którym Lud Boży może wypełniać swoje posłannictwo. Duch Święty jest bowiem źródłem wszelkiego obdarowania, które pochodzi od Boga w porządku stworzenia.

Słowa kluczowe: modlitwa; charyzmat; dary Ducha Świętego; misja Kościoła; sakramenty święte.